

dziły w obozach koncentracyjnych, skąd niestety nie wszyscy wrócili. Rodziny ich wypędzono z ojcowizny przesiedlając je w głąb Rzeszy i przydzielając do ciężkich robót fizycznych. Inni członkowie przedwcześnie pomarli na skutek ciężkich szykan.

Po zakończeniu działań wojennych przystąpiono do reaktywowania polskich spółdzielni na Śląsku Opolskim. Walne Zgromadzenie reaktywacyjne Banku Rolników w Opolu odbyło się w dn. 1 XII 1946 r. Wśród przybyłych członków i gości było także kilku współzałożycieli tej zasłużonej dla ruchu polskiego placówki. Pierwszy powojenny Zarząd wybrano w osobach: Franciszek Buhl, Antoni Nogosek i Jakub Wilczek.

Dziś Bank Rolników rozwija się pomyślnie. Liczba jego członków stale wzrasta. Podczas gdy w 1955 r. było ich 1622, to przy końcu 1960 r. już — 362, z czego 2760 było rolnikami. Wraz z liczbą członków wzrastają kapitały własne (fundusz udziałowy i rezerwy). Wkłady oszczędnościowe, wykazane w bilansie za r. 1955 sumą 314 tys. zł, wynoszą z końcem 1960 r. 3,3 mil. zł i nadal wyraźnie wzrastają. Radzie Nadzorczej przewodniczy zasłużony działacz społeczny i bojownik o polskość Śląska, od lat zamieszkały w Opolu raciborzanin, Jan Wawrzynek. W skład Zarządu wchodzi obecnie: Roman Tomechna, Jan Piechaczek i Paweł Kasperek.

W chwili obecnej Bank Rolników zatrudnia 18 pracowników, z czego 11 pracuje w centrali banku w Opolu i 7 w terenowych punktach kasowych. Jeżeli obecnie województwo opolskie zajmuje w zakresie wydajności z ha czołową pozycję w skali krajowej, to jest w tym niewątpliwie także pewna zasługa Banku Rolników w Opolu.

STEFAN RÓŻYCKI

REJONY TURYSTYCZNE ZIEMI KŁODZKIEJ¹

1. ŚRODOWISKO TURYSTYCZNE

Ziemia Kłodzka (obszar 1640 km²) posiada swoisty charakter. Wchodzi ona w skład środkowych i wschodnich Sudetów². Tworzą ją Kotlina Kłodzka z otaczającymi górami i obniżeniami śródgóorskimi. Są to: Góry Bialskie, Złote, Śnieżnik Kłodzki, Bystrzyckie, Orlickie, Stołowe, Bardzkie i Sowie. Spośród obniżeń do największych należą: obniżenie Łądka i Stronia na wschodzie, Dusznik i Kudowy na zachodzie, Nowej Rudy na północy.

Wyraźne linie orograficzne odgraniczające Ziemię Kłodzką od reszty obszaru Dolnego Śląska pozwalają uznać ją za odrębny region geograficzny.

¹ Do artykułu wyzyskano wykonaną w Instytucie Geograficznym Uniwersytetu Wrocławskiego w 1959 r. pod kierunkiem prof. dra W. Walczaka i niżej podpisanego ekspertyzę turystyczną Ziemi Kłodzkiej.

² Ziemia Kłodzka — *Monografia krajoznawcza*. Wydawnictwo „Sport i Turystyka”, Warszawa 1956.

Ten region jest interesujący z turystycznego punktu widzenia ze względu na rzeźbę, walory bioklimatyczne i balneologiczne, osobliwości przyrody i zabytki przeszłości.

Na podstawie analizy atrakcyjności tego obszaru wyróżniono 9 jednostek: 1) rejon uzdrowisk i Gór Stołowych, 2) Śnieżnika i Gór Bialskich, 3) Gór Bystrzyckich i Orlickich, 4) Gór Złotych, 5) Gór Sowich, 6) Kotliny Kłodzkiej i Rowu Nysy, 7) Gór Bardzkich, 8) Wzgórz Włodzickich i obniżenia Nowej Rudy, 9) Doliny Ścinawki.

2. RUCH TURYSTYCZNY³

Ziemie Kłodzką (powiaty: bystrzycki, kłodzki i noworudzki) zamieszkiwało w 1958 r. około 155 tys. ludności⁴. Natomiast ruch turystyczny, ustalony na podstawie zapisów, ocenia się na blisko $\frac{1}{4}$ miliona osób. Powierzchnia omawianego tu obszaru obejmuje około 0,4⁰/₀⁵ powierzchni kraju, a jej ludność stanowi 0,5⁰/₀ ludności Polski. Tymczasem jej udział w ruchu turystycznym wyniósł w sezonie 1957/58 około 5⁰/₀ ogólnej liczby turystów⁶.

Blisko $\frac{1}{4}$ mln osób przeżyło na obszarze Ziemi Kłodzkiej około 3 700 tys. dni. Jest to wielkość odpowiadająca 5,4⁰/₀ ogólnej liczby tzw. turysto-dni w Polsce, których ilość szacuje się na około 70 mln⁷.

Porównanie liczb ruchu osobowego z danymi, które określają czas pobytu turystów w miejscach turystycznych, pozwala zorientować się w odrębności turystycznej Ziemi Kłodzkiej. To porównanie wskazuje na przeciętnie dłuższy tu czas pobytu w stosunku do średniej ogólnopolskiej. Na omawianym obszarze bowiem rozwinął się i utrwalił typ turystyki stacjonarnej (FWP i lecznictwo sanatoryjne). Około 20⁰/₀ osób, spośród leczących się w zdrojowiskach Polski, korzysta z usług zdrojowisk kłodzkich, zaś około 21⁰/₀ osób przybywa tu w celach wypoczynkowych.

Udział Ziemi Kłodzkiej w lecznictwie zdrojowym i akcji wczasowej woj. wrocławskiego i Polski przedstawia tabela I.

Rola turystyki zaznacza się dość wyraźnie w strukturze zawodowej ludności, w której liczną grupę stanowią zawody usługowe. Ilustruje to tabela II (wg stanu na dzień 1 I 1958 r.).

Silnie jest tu rozwinięta sieć komunikacyjna. Wskaźnik długości dróg o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni wynosi: w powiecie bystrzyckim 57,6 km, kłodzkim 67,6, noworudzkim 67,3⁸, zaś w woj. wrocławskim 55,3 a w Polsce 31,9 km⁹

15 miejscowości o charakterze turystycznym ziemi kłodzkiej posiada połączenia kolejowe i autobusowe PKS, 6 tylko komunikację kolejową, 10 — PKS, a ponad 30 miejscowości nie posiada dogodnych połączeń komunikacyjnych.

³ Przytoczone w tym rozdziale dane ustalono na podstawie badania ankietowego w prezydiach rad narodowych i wywiadów w uzdrowiskach, dyrekcjach FWP, hotelach i schroniskach PTTK. W artykule tym pod pojęciem turysty rozumie się wszystkich, którzy dla celów sportowo-wycieczkowych, krajoznawczych, wypoczynkowych, kuracyjnych itp. przebywali w określonym czasie poza miejscem stałego zamieszkania.

⁴ *Rocznik Statystyczny 1958*. GUS, Warszawa.

⁵ *Rocznik Statystyczny 1958*. GUS, Warszawa.

⁶ Szacunek wielkości ruchu turystycznego w Polsce przejęty ze sprawozdania Komitetu d/s Turystyki, założonego 13 VI 1958 r. w Warszawie.

⁷ Tamże.

⁸ Według Zarządu Dróg Publicznych i Wydziału Komunikacji Prezydium WRN.

⁹ *Rocznik Statystyczny 1957*. GUS, Warszawa 1957, s. 204.

W miejscowościach nie obsługiwanych bezpośrednio przez publiczne środki lokomocji przebywało w sezonie 1957/58 około 14,7 tys. osób, tj. 6⁰/₀ ogółu turystów.

TABELA I

Rodzaje turystyki	Ziemia Kłodzka		Woj. wrocławskie		Polska	
	tys. osób	%	tys. osób	udział Ziemi Kł. w %	tys. osób	udział Ziemi Kł. w %
Turystyka wędrowna	32,5	13,6	brak danych		1 103	3,0
Lecznictwo zdrojowe	33,5	14,1	100	40,0*	220	20,0*
FWP	98,2	41,3	281	35,0	455	21,5
Pozostały ruch turystyczny	73,8	31,0	brak danych		brak danych	
Łącznie	238,0	100,0	brak danych		brak danych	

U w a g i: Zamieszczone w tabeli dane dla woj. wrocławskiego i Polski wg „Materiałów” Zachodniej Agencji Prasowej nr 65/73 M z 18 III 1958 r. — Biuletyn poświęcony zagadnieniom turystyki i uzdrowisk na Ziemiach Zachodnich oraz według sprawozdania Komitetu do Spraw Turystyki z 13 VI 1958.

* Łącznie z lecnictwem sanatoryjnym poszczególnych resortów.

TABELA II

Działy gospodarki w % zatrudnionych	Powiaty			Razem Ziemia Kłodzka	Woj. wrocławskie
	bystrzycki	kłodzki	noworudzki		
Rolnictwo i leśnictwo	54,2	31,9	31,6	38,1	46,4
Pozarolnicze działy produkcji materialnej	25,6	43,9	57,7	42,7	39,6
w tym:					
przemysł	22,4	33,7	55,2	36,7	32,7
komunikacja	2,5	8,6	1,8	4,9	4,6
Działy usługowe	20,2	24,2	10,7	19, 2	14,0
w tym:					
handel	4,5	5,9	4,6	5,1	4,8
kultura i urządzenia socjalne	11,8	13,3	3,6	10,1	5,4

U w a g a: Zamieszczone w tabeli dane pochodzą z bilansu siły roboczej, sporządzonego przez WKPG we Wrocławiu.

Nie bez znaczenia jest wpływ turystyki na ilość i rozmieszczenie sklepów oraz sieć zakładów gastronomicznych. Na jeden sklep przypadało w sezonie 1957/58 w powiecie bystrzyckim 161 osób, kłodzkim 133, noworudzkiemu 195,

w całej Ziemi Kłodzkiej 156, a w woj. wrocławskim 189 osób¹⁰. Na jeden zakład gastronomiczny przypadało w tym czasie: w powiecie bystrzyckim 1 076 osób, kłodzkim 1 118, noworudzkim 1 740, w całej Ziemi Kłodzkiej 1 250, a w woj. wrocławskim 1 841 osób.

Jak z tego wynika, Ziemia Kłodzka jest lepiej wyposażona w sieć tych placówek. Również obroty handlu detalicznego są tutaj wyższe niż na Dolnym Śląsku. W przeliczeniu na mieszkańca przekraczają one o 8%¹¹ średnią wartość obrotów w województwie. Gdy porównamy wysokość dochodów ludności z wysokością obrotów handlu oraz przemysłu gastronomicznego, okaże się, że nadwyżka wydatków nad dochodami ludności sięgała w 1958 r. kwoty około 18 mln zł rocznie¹². Suma ta jest uważana za dochód z turystyki.

Turystyka jest gałęzią gospodarki sprowadzającą co roku na obszar Ziemi Kłodzkiej znaczne środki finansowe. W sezonie 1957/58 na przykład suma nakładów poniesionych przez główne przedsiębiorstwa turystyczne wyniosła 170 mln zł¹³. Ta kwota była zaledwie o 20 mln zł niższa od sumy budżetów trzech powiatów: bystrzyckiego, kłodzkiego i noworudzkiego, które dysponowały około 190 mln zł¹⁴ na potrzeby gospodarki w kompetencji rad narodowych. To porównanie świadczy o wielkości zjawiska turystyki i uwypukla jej znaczenie w stosunku do zakresu gospodarki rad narodowych.

3. TYPY RUCHU TURYSTYCZNEGO ORAZ ICH LOKALIZACJA

Ruch turystyczny na obszarze Ziemi Kłodzkiej zamykał się w sezonie 1957/58 liczbą około 238 tys. osób. Udział poszczególnych grup turystycznych w tej liczbie przedstawia tabela III.

TABELA III

Grupy turystyczne	Liczba osób	Procentowy udział grupy
Turystyka wędrowna	32 500	13,6
Uzdrowiska	33 500	14,1
FWP	98 200	41,3
Inne typy turystyki	73 800	31,0
Razem ok.	238 000	100,0

Do grupy turystyki wędrownej zaliczono ruch turystyczny organizowany w ramach PTTK oraz indywidualnych turystów, których ilość ustalono na podstawie statystyki noclegów w schroniskach, hotelach itp.

¹⁰ Rocznik Statystyczny miasta Wrocławia i województwa wrocławskiego 1958. Wrocław 1958.

¹¹ Tamże.

¹² Według oceny WKPG.

¹³ Ekspertyza turystyczna Ziemi Kłodzkiej.

Tamże.

Schroniska i domy noclegowe są rozmieszczone na obszarze Ziemi Kłodzkiej w 10 miejscowościach. Spośród nich trzy a to Polanica, Kłodzko i Międzygórze skupiają około 69% ruchu w turystyce wędrownej. Do pozostałych miejscowości należą: Duszniki, Spalona, Biela, Karłów, Międzylesie, schronisko na Śnieżniku oraz Jugów.

Ruch do uzdrowisk koncentruje się w 5 miejscowościach (tabela IV).

TABELA IV

Miejscowość	Ruch osobowy w sezonie 1957/58	Procentowy udział miej- scowości
Polanica	11 100	33,3
Kudowa	9 000	26,8
Lądek	6 100	18,0
Duszniki	4 150	12,4
Długopole	3 150	9,5
Razem ok.	33 500	100,0

Domy FWP znajdują się w uzdrowiskach i w Międzygórzu. Ruch turystyczny organizowany w ramach FWP ilustrują dane tabeli V.

TABELA V

Miejscowość	Ruch osobowy w sezonie 1957/58	Procentowy udział miejscowości
Polanica	28 100	28,5
Kudowa	20 400	20,8
Duszniki	20 150	20,7
Lądek	14 550	14,7
Międzylesie	12 700	13,0
Długopole	2 300	2,3
Razem ok.	98 200	100,0

Jak wynika z tabeli V, trzy pierwsze miejscowości skupiają podstawową część tego ruchu. Polanica oraz Kudowa skupiają ponadto około 60% ruchu do uzdrowisk. Na skutek zbieżności funkcji leczniczych i wypoczynkowych, cztery miejscowości kuracyjne Ziemi Kłodzkiej skupiają około 50% całego ruchu turystycznego. Równocześnie jednak ten dualizm funkcji w miejscowościach kuracyjnych jest przyczyną zmniejszonych możliwości usługowych uzdrowisk. Ilość miejsc sanatoryjnych, którymi mogą dysponować uzdrowiska, pozostaje w dysproporcji do zdolności zabiegowych zakładów leczniczych.

Pozostałe rodzaje ruchu turystycznego zostały ujęte w zbiorczej grupie. Złożyły się na nią następujące formy turystyki: indywidualny ruch turystyczny

osób, dla których miejscem zatrzymania się są prywatne pensjonaty, ruch do sanatoriów resortowych, ruch w hotelach komunalnych i na koloniach letnich. Obraz ruchu turystycznego w tej grupie przedstawia tabela VI.

TABELA VI

Rodzaje zakwaterowania	Ruch osobowy w sezonie 1957/58	Procentowy udział
Prywatne pensjonaty	1 900	2,6
Sanatoria resortowe	9 950	13,6
Domy wypoczynkowe resortów	7 850	10,6
Hotele komunalne*	27 350	37,0
Kolonie letnie	26 750	36,2
Razem ok.	73 800	100,0

* Został tu ujęty tylko ruch osób przybywających na obszar Ziemi Kłodzkiej w celach turystycznych.

Większość ruchu turystycznego tej grupy skupia się w 9 miejscowościach Ziemi Kłodzkiej, z czego ponad połowa koncentruje się w głównym rejonie turystycznym. Ilustruje to tabela VII.

TABELA VII

Miejscowość	Ruch osobowy w sezonie 1957/58	Procentowy udział
Duszniki	12 050	23,2
Kłodzko	9 150	17,6
Polanica	6 650	12,8
Lądek	6 800	13,1
Kudowa	5 300	10,2
Nowa Ruda	2 250	4,3
Radków	3 850	7,4
Bystrzyca	4 800	9,2
Karłów	1 150	2,2
Razem	52 000	100,0

Poważny udział w tym ruchu posiadają kolonie letnie. Rozlokowują się one w okresie sezonu w obiektach kolonijnych lub w budynkach szkolnych 22 miejscowości. Ruch kolonijny w miejscowościach zdrojowych, podobnie jak akcja wczasowa FWP, wpływa utrudniająco na organizację gospodarki turystycznej. Kolonie rezerwują poważną część zasobów noclegowych i jak FWP nie wykorzystują w pełni możliwości kwaterekowych ze względu na sezonowy charakter tego ruchu.

Oprócz wymienionych w tabeli III grup turystycznych, składających się na wspomnianą już liczbę 238 tys. zarejestrowanych osób, występuje na ob-

szarze Ziemi Kłodzkiej ruch nie notowany lub trudny do zarejestrowania. Składają się nań obozy, wypoczynek świąteczny i niedzielny ludności miast, wczasy indywidualne z prywatnym zakwaterowaniem itp.

4. SEZONOWOŚĆ RUCHU TURYSTYCZNEGO

Zjawisko zmiennego w ciągu roku nasilenia ruchu turystycznego rozpatrujemy tu w sezonie letnio-jesiennym i zimowo-wiosennym. Trwają one od maja do października oraz od listopada do kwietnia.

Na obszarze Ziemi Kłodzkiej nie notujemy poważniejszej zmienności sezonowej ruchu. Znajduje w tym swoje odzwierciedlenie dominujący tutaj typ turystyki stacjonarnej. Różnice frekwencji między sezonami pozostają tu w granicach stosunku jak 1,5 : 1,0. Dokładny obraz tego zagadnienia przedstawiają zestawienia w tabeli VIII.

TABELA VIII

Rodzaje turystyki	Ruch turystyczny w tys. osób	Sezony			
		letnio-jesienny		zimowo-wiosenny	
		tys. osób	%	tys. osób	%
Turystyka wędrowna	32,5	18,9	58,1	13,6	41,9
Lecznictwo zdrojowe	33,5	17,2	51,3	16,3	48,7
FWP	98,2	53,9	54,8	44,3	45,2
Pozostałe formy turystyki	73,8	51,5	69,7	22,3	30,3
Razem ok.	238,0	141,5	59,4	96,5	40,6

Nieistotne różnice zmienności sezonowej ruchu wykazują zwłaszcza trzy pierwsze grupy. One też stanowią o ogólnym obrazie różnic sezonowych. Największe różnice notowane są w grupie pozostałych form ruchu. Na ogólny stosunek różnicy sezonowej w tej grupie, wyrażający się proporcją 2,3 : 1,0,

TABELA IX

Wyszczególnienie	Ruch turystyczny w tys. osób	Sezony			
		letnio-jesienny		zimowo-wiosenny	
		tys. osób	%	tys. osób	%
Całkowity ruch turystyczny	238,0	141,5	59,4	96,5	40,6
Ruch kolonijny	26,7	25,0	93,6	1,7	6,4
Różnica stanów ruchu	211,3	116,5	55,1	94,8	44,9

mają wpływ kolonie młodzieży ograniczające się prawie wyłącznie do miesięcy letnich.

Uzyskamy właściwszy obraz charakteru turystycznego Ziemi Kłodzkiej, jeżeli w jego analizie pominiemy sezonowość ruchu całej akcji kolonijnej. Postępując w ten sposób otrzymamy zilustrowaną w tabeli IX frekwencję turystów w poszczególnych sezonach.

Zamieszczone w tabeli IX liczby podkreślają z jednej strony istotność zmian sezonowych, z drugiej zaś — wykazują roczną ciągłość ruchu. Konsekwencją tego jest potrzeba utrzymywania przez cały rok w pełnej sprawności i gotowości usługowej większości urzędzeń. Dowodzi to, że turystyka na obszarze Ziemi Kłodzkiej jest trwałym elementem życia gospodarczego, a nie tylko zjawiskiem letnim.

5. REJONY ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

Rozmaitość cech środowiska turystycznego, jak również różny poziom zagospodarowania a w szczególności rozmieszczenie zasobów bazy noclegowej, kwestia połączeń komunikacyjnych itp. sprawiają, że niektóre obszary Ziemi Kłodzkiej są liczniej odwiedzane niż inne. Ponieważ ruch turystyczny jest funkcją aktualnego stanu zagospodarowania turystycznego, można, przyjmując za podstawę różnice tego ruchu, dokonać rejonizacji Ziemi Kłodzkiej w zależności od jego intensywności i charakteru. Wyodrębniają się następujące rejon-y zagospodarowania turystycznego:

- 1) rejon centralny Kłodzka i Bystrzyca jako główny obszar obsługi komunikacyjnej ruchu turystycznego i jako teren lokalnego ruchu,
- 2) rejon Nowej Rudy, który jest najmniej atrakcyjnym obszarem turystycznym Ziemi Kłodzkiej,
- 3) rejon Polanicy, Dusznik i Kudowy z podregionem Gór Stołowych, odznaczający się najwyższą koncentracją ruchu turystycznego,
- 4) rejon Gór Bystrzyckich, cechujący się umiarkowanie nasilonym ruchem, w pierwszym rzędzie w turystyce wędrownej,
- 5) rejon Długopola i Międzylesia z podregionem grupy Śnieżnika jest w części rejonem wypoczynkowo-uzdrowiskowym, w części obszarem o dużym nasileniu turystyki wędrownej, szczególnie w rozłogu Śnieżnika,
- 6) rejon Łąka i Stronia Śląskiego posiada cechy turystyki stacjonarnej i wędrownej PTTK.

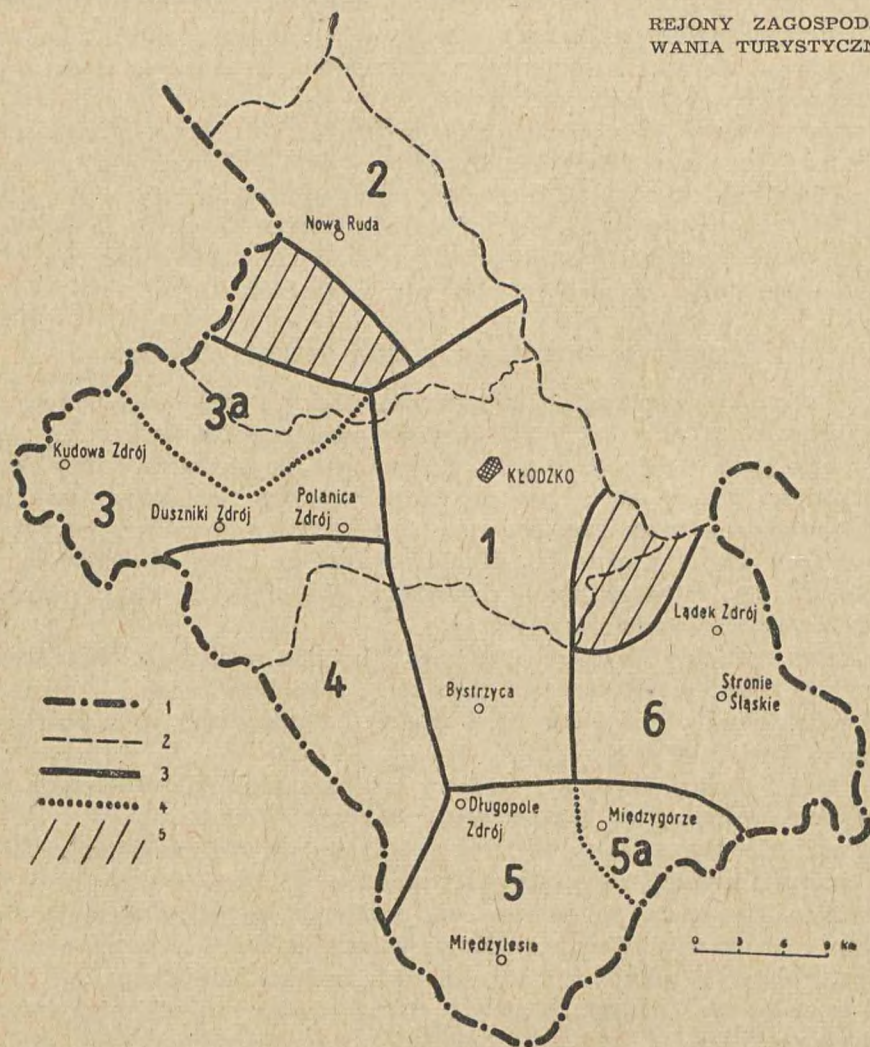
Intensywność ruchu w poszczególnych rejonach jest różna. Nasilenie ruchu zależy od charakteru turystyki, ta zaś, jak powiedzieliśmy, jest funkcją zagospodarowania i wynika z cech samego środowiska turystycznego.

Na obszarze Ziemi Kłodzkiej poziom zagospodarowania turystycznego na ogół odpowiada cechom środowiska. Stwarza to możliwość pełnego wykorzystania jego walorów.

Szczegółowy obraz ruchu w poszczególnych rejonach Ziemi Kłodzkiej na tle rozmieszczenia noclegów przedstawia tabela X.

Zamieszczone w tabeli X dane o rozmieszczeniu naclegów pozwalają zorientować się w możliwościach kwaterunkowych poszczególnych rejonów.

REJONY ZAGOSPODAROWANIA
TURYSTYCZNEGO

1 — granica państwowa, 2 — granice powiatów, 3 — granice rejonów turystycznych, 4 — granice podrejonów turystycznych, 5 — obszary turystyczne nieaktywne

Sezonowe różnice frekwencji ruchu odpowiadają na ogół strukturze turystyki w poszczególnych rejonach. Najmniejsze pod tym względem różnice występują na obszarach ruchu do uzdrowisk i ośrodków wypoczynkowych, czyli w rejonach o przewadze turystyki stacjonarnej. Rejonami o nieistotnych zmianach nasilenia ruchu w sezonach są uzdrowiskowy i centralny rejon tury-

styczny. W obydwu rejonach zasoby noclegowe są najintensywniej eksploatowane (por. tab. X).

TABELA X

Rejony	Ruch turystyczny	% udziału	Wielkość bazy noclegowej w % zasobów Ziemi Kł.
Centralny	24 870	10,4	9,0
Nowej Rudy	8 450	3,5	4,0
Uzdrowisk	139 400	58,7	55,0
Gór Bystrzyckich	5 220	2,2	3,0
Długopola - Międzylesia i Międzygórza	28 330	11,9	12,0
Łąka Zdroju i Stronia Śl.	31 730	13,3	17,0
Razem	238 000	100,0	100,0

Tabela XI obrazuje zmienność sezonową ruchu turystycznego według rejonów:

TABELA XI

Rejony	Ruch turystyczny ogółem	Sezony			
		letnio-jesienny		zimowo-wiosenny	
		osób	%	osób	%
Centralny	24 870	14 370	57,5	10 500	42,2
Nowej Rudy	8 450	5 730	67,8	2 720	32,2
Uzdrowisk	139 400	82 130	58,9	57 270	41,1
Gór Bystrzyckich	5 220	3 580	68,6	1 640	31,4
Długopola - Międzylesia i Międzygórza	28 330	15 900	56,1	12 330	43,9
Łąka Zdr. i Stronia Śląskiego	31 730	19 790	62,4	12 040	37,6
Razem	238 000	141 500	59,4	96 500	40,6

Trzy rejon, a mianowicie centralny, Nowej Rudy i Gór Bystrzyckich są obszarami, których cechą znamioną jest turystyka wędrowna PTTK i pozostałe rodzaje turystyki, ujęte łącznie. W pozostałych rejonach ruch turystyczny jest bardziej różnorodny, gdyż skupiają one dodatkowo ruch do uzdrowisk i ośrodków wypoczynkowych.

6. ZAGADNIENIA ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO

Ruch turystyczny na obszarze Ziemi Kłodzkiej charakteryzuje się dużą różnorodnością form z wyraźną przy tym przewagą turystyki stacjonarnej

i małymi różnicami frekwencji w sezonach, wreszcie wyraźnym zrejonizowaniem ruchu, tworzącym silne koncentracje turystyki wzdłuż tras komunikacyjnych.

Ze względu na walory środowiska Ziemia Kłodzka jest predestynowana do rozwijania na tym obszarze typu turystyki stacjonarnej. Wiele wskazuje na to, że ruch turystyczny do uzdrowisk i ośrodków wypoczynkowych będzie nadal dominować. Wiąże się to z zasobami leczniczymi uzdrowisk oraz klimatycznymi ich właściwościami. Ponadto uzasadnia ten kierunek rozwoju turystyki rodzaj zainwestowania turystycznego.

Pomimo dużego ruchu turystycznego omawiany obszar nie jest w pełni wykorzystywany. Świadczą o tym w pierwszym rzędzie wskaźniki wyzyskania noclegów. W tabeli X wskazaliśmy na występujące tutaj rozpiętości między intensywnością ruchu turystycznego a możliwościami kwaterekowymi poszczególnych rejonów. Ocenia się, iż pojemność bazy noclegowej przekracza bieżące potrzeby ruchu turystycznego. Rozmaicie się to przedstawia w przypadku różnych form ruchu. Uzdrowiska np. mają ograniczone możliwości powiększenia zakresu usług leczniczych wskutek odczuwanego niedostatku miejsc sanatoryjnych. Fundusz Wczasów Pracowniczych natomiast nie wykorzystuje w pełni posiadanych zasobów kwaterekowych.

Na obszarze Ziemi Kłodzkiej nie wykorzystuje się możliwości rozwoju turystyki wędrowniej poza ośrodkami uzdrowiskowymi i wypoczynkowymi. Wprawdzie ilość noclegów dla tej formy ruchu jest niewielka, to jednak istnieją jeszcze miejscowości, zwłaszcza w obszarach górskich, dla których obsługa ruchu turystycznego stanowiłaby jedno ze źródeł aktywizacji gospodarczej.

Mierząc pojemność turystyczną Ziemi Kłodzkiej miarą pojemności noclegowej i rozmiarami wyzyskania noclegów można przyjąć, iż ruch turystyczny na ten obszar mógłby być powiększony o co najmniej 30%, tj. do rzędu od 300 do 350 tys. osób w ciągu roku bez potrzeby zasadniczej rozbudowy usług noclegowych.

Ruch turystyczny na omawianym obszarze ogranicza się do pewnej tylko liczby miejscowości. Tymczasem różnorodność walorów turystycznych sprawia, że cała Ziemia Kłodzka jest w miarę atrakcyjna. Zjawisko nierównomiernego użytkowania środowiska turystycznego wskazuje, iż jest to teren o potencjalnych możliwościach dalszego rozwoju turystyki. A zatem wszelkie zamierzenia władz w tej dziedzinie powinny się liczyć z celowością niejako „zdecentralizowania” ruchu, tzn. objęcia turystyką większej niż obecnie części Ziemi Kłodzkiej tak, aby dostosować różne formy turystyki do walorów środowiska turystycznego.

ZBIGNIEW WYSOCKI